

BORGARTING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 12.07.2024

Saksnr.: 23-191319ASD-BORG/02

Dommere:

Lagdommer
Førstelagmann
Ekstraordinær lagdommer

Marit Bjørånesset Frogner
Marianne Vollan
Axel Slettebøe

Ankende part Bodø Publishing AS

Advokat Jon Wessel-Aas

Ankemoøpart Embla Viktoria Rostad Lillegaard
Marie Staberg

Advokat Knut Arne Skaslien
Advokatfullmektig Mads
Backer-Owe
Advokat Vibeke Lærum

Saken gjelder spørsmål om det foreligger krenkelse av opphavsrettigheter og krav om erstatning. Subsidiært er det spørsmål om brudd på markedsføringsloven.

Oslo tingrett har gitt følgende redegjørelse for sakens bakgrunn:

Sakens parter

Saksøkerne, Marie Staberg og Embla Victoria Rosted Lillegaard, er studenter ved Nord Universitet i Bodø, hhv. journalistutdanningen og studier i sosiologi.

Saksøkte, Bodø Publishing AS, står bak nettavisen Bodø Nu, som er en del av Amedia-konsernet. Pr. 10. mars 2023 hadde nettavisen 3206 abonnenter.

Fremstilling av saken

Høsten 2022 produserte saksøkerne podcasten «Fengselspodden», hvor de intervjuet en innsatt som sonet fengselsstraff ved Nordland fengsel i Bodø. Den innsatte, som i podcasten er gitt pseudonymet «Mads», var idømt en fengselsstraff på fem år og seks måneder bl.a. for brannstiftelse hvor verdier for over 9 millioner gikk tapt.

I forkant av intervjuet med den innsatte var saksøkerne i kontakt med Kriminalomsorgen Nordland for å avtale tidspunkt for intervjuet. Videre innhentet de dommen fra Salten og Lofoten tingrett. Det ble tatt opp lyd av intervjuet. Etter at intervjuet var gjennomført, utarbeidet saksøkerne en kjøreplan for podcasten med intro og inndeling i blokker/deler. Lydopptaket ble gjennomgått flere ganger i forbindelse med redigeringsarbeidet. Sluttresultatet ble en podcast på 12 minutter hvor det veksler mellom blokker med en fortellerstemme og innslag hvor den innsatte snakker. En blokk er et sammendrag av informasjon som journalistene har fått fra ulike kilder. Podcasten ble publisert 9. november 2022.

Den 29. november 2022 publiserte Bodø Nu en artikkel med tittelen «Kjente på en lettelse da jeg ble pågrepet». Byline er nyhetsleder Truls Naas. I artikkelen henvises til podcasten på følgende måte; «I et intervju med «Fengselspodden», forteller hovedmannen bak brannen kort om det som skjedde og hvordan han kom til å gjøre det». Artikkelen lå bak betalingsmur, og var således kun tilgjengelig for Bodø Nus abonnenter.

Saksøkerne ble oppmerksomme på artikkelen samme dag. I e-post neste dag til Bodø Nus daværende vikarierende redaktør, Kent Raor Nybø, skriver saksøkerne følgende:

«Hei.

I går kom jeg og Embla Lillegaard over saken «- kjente på en lettelse da jeg ble tatt» på Bodø Nu sin nettside. Fengselspodden som dere referer til i saken, er et produkt som Embla Lillegaard og jeg har jobbet hardt med å ferdigstille. Det er vår podkast som dere har klipt og limt fra. Ut fra artikkelen kan leseren få inntrykk av at dette er arbeid dere har gjort selv, noe som ikke stemmer. Saken ligger også bak betalingsmur.

Vi reagerer sterkt på at dere verken har kreditert oss eller Nettopp. Det finnes heller ingen dyplenke til produktet. Dere fremstiller det derimot som om det er deres eget produkt, noe vi anser som svært useriøst.

Dette mener vi kunne vært løst på en bedre måte. Hadde dere tatt kontakt med oss på forhånd eller referert bedre, og gjort en egen innsats for å løfte saken, hadde det vært noe helt annet.

Håper dere retter opp i dette og gjennomgår deres rutiner slik at dette ikke skjer igjen.»

Etter saksøkernes henvendelse til Bodø Nu ble følgende tekst lagt til i artikkelen: «Fengselspodden, «som produseres av journaliststudentene ved Nord universitet».

I brev av 21. desember 2022 anfører advokat Vibeke Lærum, i Norsk Journalistlag, på vegne av saksøkerne, at Bodø Nu ved publiseringen av nyhetsartikkelen om «Mads» har krenket saksøkernes enerett til å råde over sitt verk «Fengslespodden». Det fremmes krav om at ansvarlig utgiver betaler vederlag og erstatning på 60 000 kroner for stofftyveri. Fra brevet hitsettes:

«NJ ber om at Bodø NU fjerner artikkelen inntil det er inngått avtale med opphaverne om rett til bruk av verket. I tillegg kreves det at ansvarlig utgiver NU Publishing AS betaler vederlag for bruken fra artikkelens publisering 29.11.2022 og frem til dags dato, samt erstatning til opphaverne iht. åndsverkloven § 81 annet ledd jf. første ledd. Krenkelsen vurderes som grovt uaktsom fordi opphaverne verken fikk informasjon om avisens publisering av deres verk, samt at opphaverne ikke er kreditert. På grunnlag av dette kreves vederlag og erstatning med et beløp stort NOK 60 000. Beløpet bes betalt til konto nr. 4212.26. 01603 senest innen 10. januar 2023.»

I epost av 22. desember 2022 avvises kravet i sin helhet. Fra e-posten hitsettes:

«Bodø Nu stiller seg uforstående til henvendelsen. Det pekes på at podkasten Fengselspoddens episode, som vi har omtalt, er offentliggjort og åpent tilgjengelig for enhver. Å kunne omtale både podkastens eksistens og gjenfortelle hva som fremkommer i denne er enhver tillatt. Det er i tillegg tillatt å sitere fra et verk i tråd med god skikk og i det omfang formålet tilsier (åvl §29), og det er tillatt å skape nye og selvstendige verk gjennom å benytte eksisterende verk (åvl §6). Den aktuelle episoden av Fengselspodden er et 11 minutters program og intervju med gjerningsmannen i den saken som omtales. Bodø Nu har laget en artikkel som det tar omlag 70 sekunder å lese fra ende til annen, der det dels henvises til hva avisen har skrevet om saken tidligere og dels til det faktum at gjerningsmannen nå for første gang forteller sin historie i den aktuelle podkasten. I avisens artikkel er det gjengitt 5 korte, direkte sitater fra det 11 minutter lange intervjuet med mannen. Vi kan ikke se at vi på noen måte har opptrådt uaktsom ved å viderefremme det nyhetspoenget at mannen for første gang står fram, gjennom å hente noen korte sitater fra podkasten.

[...]

Vi kan som sagt ikke se at det er grunnlag for påstanden om stofftyveri, da vi kun har brukt et offentliggjort program i vår journalistiske omtale, ved å fortelle om dets eksistens og innhold. Vi har ikke offentliggjort verket på nytt eller i strid med opphavernes enerett til å råde over sitt eget verk. Vi har benyttet den samme arbeidsmetodikken som hele norsk presse løpende benytter, gjennom å kunne sitere hverandre og henvise til hverandre. Det er oppsiktsvekkende at NJs advokat mener at en slik journalistisk praksis er å anse som grove krenkelser av opphavsretten. Det er korrekt at vi i første versjon av saken kun henviste til at uttalelsene var hentet fra Fengselspodden, uten å forklare hva det er og hvem som står bak podkasten. Dette ble straks rettet. Vi kan følgelig ikke se at vi ikke har kreditert i tråd med god presseskikk.»

Oslo tingrett avsa 11. oktober 2023 dom med følgende domsslutning:

1. Bodø Publishing AS betaler 5 000 – femtusen – kroner i vederlag til Marie Staberg innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
2. Bodø Publishing AS betaler 5 000 – femtusen – kroner i vederlag til Embla Victoria Rosted Lillegaard innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
3. Bodø Publishing AS dømmes til å betale 123 535 – etthundreogtjuetretusenfemhundreogtrettifem – kroner i saksomkostnader til Marie Staberg og Embla Victoria Rosted Lillegaard innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom. I tillegg kommer rettsgebyret som betales av Bodø Publishing etter faktura fra retten.

Bodø Publishing AS har anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Norsk Redaktørforening erklærte partshjelp til støtte for Bodø Publishing AS. Marie Staberg og Embla Victoria Rostad Lillegaard innga anketilsvar og avledet anke. Norsk Journalistlag har senere erklært partshjelp til støtte for Staberg og Lillegaard.

Borgarting lagmannsrett ga 12. januar 2024 samtykke til at anken kunne fremmes, jf. tvisteloven § 29-13 første ledd.

Lagmannsretten tok begjæringene om partshjelp til følge 14. februar 2024, jf. tvisteloven § 15-7.

Ankeforhandling er holdt 21.–22. mai 2024 i Borgarting lagmannsretts hus. Partene og partshjelperne møtte sammen med sine prosessfullmektiger og avga forklaring. Det ble avhørt fem vitner. Om bevisføringen for øvrig vises til rettsboken.

Den ankende part, **Bodø Publishing AS**, har i korte trekk gjort gjeldende:

Det foreligger ingen krenkelse av opphavsrettigheter. Bodø Nus artikkel er en ordinær nyhetssak i samsvar med alminnelig praksis og godt innenfor ytringsfriheten. Det er tale om et sammendrag av mindre deler av hva et intervjuobjekt har fortalt i et annet medium.

Det skriftlige sammendraget i Bodø Nus artikkel inneholder ingen gjengivelse av opphavsrettslige vernede deler av podkasten. I den grad det gjør det, er det tale om minimale elementer. Det rammes ikke av opphavsretten, jf. *de minimis curat lex*-prinsippet.

Under enhver omstendighet er gjengivelsen innenfor den frie sitatretten, jf. åndsverkloven § 29, eventuelt unntaket for omtale av dagshending i § 36 første ledd, jf. ytringsfriheten etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Tingrettens dom innebærer et inngrep i Bodø Nus ytringsfrihet og en krenkelse av både Grunnloven og EMK.

Pressens rolle er å formidle informasjon og nyheter om det som faktisk skjer. Det omfatter å omtale og gjengi informasjon som kommer frem i andre medier. Andre medier er en sentral og nødvendig del av pressens informasjonskilder. Det er vanlig praksis med utstrakt gjengivelse av informasjon.

Forholdet i saken her er i samsvar med god presseskikk, og det er da en presumsjon for at det også er innenfor åndsverklovens regler.

Hvis det ikke er tale om gjengivelse av åndsverk, gjelder det heller ikke noe rettslig krav til kreditering. Det er imidlertid presseetisk god skikk å gjøre det. Uansett er den justerte krediteringen som Bodø Nu tok inn dagen etter, i samsvar med «god skikk». Manglende kreditering gir ikke grunnlag for et selvstendig krav om erstatning, jf. HR-2022-1113-A avsnitt 88–89.

Bodø Nus artikkel innebærer ingen overtredelse av markedsføringsloven § 25 og ligger svært langt fra det som rammes av bestemmelsen. Gjengivelse av informasjon og sammendrag av andre mediers nyhetsartikler er ikke i strid med god forretningsskikk. Markedsføringsloven § 25 kan ikke ramme forholdet når forutsetningen er at Bodø Nus gjengivelser fra podkasten er innenfor yringsfriheten og åndsverkloven.

Subsidiært, og for det tilfellet at retten kommer til at det foreligger en krenkelse, er denne minimal. Det må i så fall reflekteres i en eventuell erstatningsutmåling.

Bodø Publishing AS har lagt ned følgende påstand:

Hovedanken:

1. Bodø Publishing frifinnes.
2. Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard pålegges solidarisk å betale Bodø Publishing AS' sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Den avledede anken:

1. Anken forkastes.
2. Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard pålegges solidarisk å betale Bodø Publishing AS' sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Partshjelper, **Norsk Redaktørforening**, har i korte trekk gjort gjeldende:

Tingrettens vurdering av hva som faller innenfor sitatretten i åndsverkloven § 29 og nyhetsunntaket i § 36, er ikke i tråd med det som er vanlig bransjepraksis og dermed å betrakte som «god skikk».

Dersom tingrettens dom blir stående som uttrykk for gjeldende rett, vil den representere et brudd med det som er vanlig praksis nyhetsmedier imellom, og gjøre rommet for videreformidling av nyheter fra andre medier betydelig snevrere.

Muligheten for å kunne gjengi informasjon fra andre medier og videreformidle samfunnsinformasjon er avgjørende for det man betegner som «det journalistiske økosystemet».

Innskrenkning i adgangen til videreformidling griper direkte inn i ytringsfrihetens begrunnelse: Sannhetssøken, individets frie meningsdannelse og demokratihensyn. Det må derfor være gode vilkår for å kunne gjengi fra andres nyhetssaker, så lenge dette skjer i samsvar med «god skikk».

At deler av innholdet fra podkasten kan være gjenkjennelig i Bodø Nus artikkel, er naturlig siden det enten er direkte sitat eller gjengivelse av rene faktaopplysninger. Gjengivelsen ligger godt innenfor den alminnelige sitatretten, slik den er praktisert i bransjen.

Fribruksregelen i åndsverkloven § 36 første ledd får også anvendelse for det tilfellet at retten mener at artikkelen gjengir elementer fra podkasten som har verkshøyde.

Det er verken presseetisk eller bransjemessig utviklet en streng praksis for hvordan det skal krediteres, og det er ikke krav om lenking.

Norsk Redaktørforening har tiltrådt ankende parts påstand.

Ankemotpartene, **Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard**, har i korte trekk gjort gjeldende:

Fengselspodden er et åndsvek med behov for rettsvern, og utgangspunktet er opphavers enerett til å råde over bearbeidelse av verket i annen teknikk. Bodø Nus artikkel er en rettsstridig bearbeidelse ved at podkastens vernede trekk er gjenbrukt i artikkelen.

Det må foretas en helhetsvurdering. Artikkelen hviler fullt og helt på podkasten og hadde ikke vært mulig uten den. Podkastens komposisjon og form og oppbygging med blokker, er gjengitt. Det er i podkasten gjort et bevisst valg ved bruk av presens enkelte steder for å «trekke» leseren inn, noe som er kopiert i artikkelen.

Avgrensningsreglene i åndsverkloven kommer ikke til anvendelse. Måten Bodø Nu siterer på, omfattes ikke av sitatregelen i § 29. Artikkelen er også langt utenfor nyhetsunntaket i § 36. Det er ikke noe tungt samfunnsmessig behov for å formidle det «Mads» uttalte om eget liv i Fengselspodden. Konkurransmomentet taler også mot at bruken ligger innenfor sitatreglene og nyhetsunntaket.

Bodø Nus bruk er ikke i samsvar med god skikk, noe bevisførselen også har bekreftet. Bruken er urimelig, uhjemlet og rettsstridig.

Det foreligger brudd på åndsverkloven § 5 og rett til navngivelse. Henvisningen til Fængselspodden er ikke tilstrekkelig. Kilden skal alltid gjengis slik god skikk tilsier. Ingen av hensynene bak reglene om navngivelse er ivaretatt. Den senere henvisningen til at den ble laget av to studenter, er ikke tilstrekkelig.

Subsidiært gjøres det gjeldende at det foreligger brudd på markedsføringslovens bestemmelse om god forretningsskikk, jf. lovens § 25. Den gir en supplerende beskyttelse for elementer som ikke fanges opp av åndsverkloven. Bodø Nu har fratatt Staberg og Lillegaard muligheten til å utnytte eget verk i det aktuelle området.

Tingrettens utmåling av erstatning er for lav, jf. åndsverkloven § 81. Det er naturlig å ta utgangspunkt i Norsk Journalistlags veiledende frilanssatser. Subsidiært er det rett til erstatning etter markedsføringsloven § 48 b.

Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard har lagt ned følgende påstand:

1. Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard tilkjennes erstatning etter rettens skjønn. For øvrig forkastes anken.
2. Bodø Publishing AS pålegges å betale Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard sine omkostninger for tingretten og lagmannsretten, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.

Partshjelper, **Norsk Journalistlag**, har i korte trekk gjort gjeldende:

Tingrettens dom er riktig. Vurderingen av hva som faller innenfor og utenfor sitatretten i § 29 og dagshendingsunntaket i § 36, er basert på en riktig vurdering av hva som må anses som «god skikk» og akseptert praksis i bransjen.

Det kan siteres for å belyse egen sak, men det kan ikke brukes for mye. Dette henger også nært sammen med kravet til kreditering – om det ikke er kreditert, kan unntaket for sitering ikke brukes.

I saken her er opphavsrettslig stoff gjengitt i større grad enn det som er vanlig i bransjen når det ikke foreligger avtale mellom partene. Dette gjelder ikke minst fordi podkasten ikke kan karakteriseres som en ordinær nyhetssak, men mer som et portrettintervju og en featuresak. Det må vektlegges at feature er en egen sjanger. Det vil sjelden være aktuelt med en vurdering etter § 36 for featuresaker.

I alle tilfeller er det ikke gitt at en påstått bransjepraksis mellom utgivere innenfor presse- og etermedier omfattet av medieansvarsloven, kan påberopes som «god skikk» når et etablert nyhetsmedium gjengir en podkast to studenter har publisert på Spotify, en plattform som ikke er en del av presse- og etermediene.

Bodø Nu kunne også betalt et vederlag for bruken.

Bransjepraksis er å vise raushet, jf. også for eksempel VGs artikkel om Gjert Ingebrigtsen som viser til den nye podkasten til Abid Raja. Det følger også av bransjepraksis at det ikke skal være tvil om hvem som har gjort intervjuet.

Norsk Journalistlag nedla samme påstand som ankemotpartene.

Lagmannsretten ser slik på saken:

Lagmannsretten har kommet til et annet resultat enn tingretten. Etter lagmannsrettens syn er Bodø Nus artikkel ikke i strid med åndsverkloven. Det foreligger heller ikke brudd på markedsføringsloven § 25.

Bodø Publishing skal derfor frifinnes, og den avledede anken fører ikke frem.

Innledning – sakens hovedspørsmål

Hovedspørsmålet i saken er om Bodø Nu ved publiseringen av nyhetsartikkelen 29. november 2022 utnyttet podkasten «Fengselspodden» i strid med ankemotpartenes – opphavernes – enerett til å utnytte sitt verk.

Det er videre spørsmål om krediteringen som ble gjort i Bodø Nus artikkel, oppfyller åndsverklovens krav til navngivelse av opphaver, jf. åndsverkloven § 5.

Subsidiært, og for det tilfellet at lagmannsretten kommer til at det ikke foreligger en krenkelse av åndsverklovens bestemmelser, er det spørsmål om utnyttelsen er i strid med markedsføringslovens bestemmelse om god forretningsskikk, jf. § 25.

Åndsverkloven - rettslige utgangspunkter

Åndsverkloven § 3 første ledd gir opphaveren enerett til råde over åndsverket ved å fremstille eksemplarer av det og å gjøre det tilgjengelig for allmennheten. Dette omfatter gjengivelse av verket i avis eller på internett, jf. § 3 andre ledd bokstav d.

Eneretten er en rett til å nekte andre å utnytte verket. Hovedregelen er at den som ønsker å gjengi et verk, må få samtykke fra opphaveren eller den som har rettighetene til verket.

Om de rettslige utgangspunktene uttalte tingretten:

Det sentrale vilkåret for at det som er skapt, er å anse som et åndsverk, er at det er uttrykk for original og individuell skapende innsats – kravet til verkshøyde.

Et grunnleggende prinsipp er at opphavsretten ikke beskytter ideene bak verket, bare selve uttrykket eller formen det er gitt. Det som har vern er selve fremstillingens disposisjon, struktur og sammenstillingen av podcasten, mens ren gjengivelse av fakta ikke har opphavsrettslig vern. Ved intervjuer kan den kreative innsatsen også ligge i spørsmålene, og journalistens mellomliggende kommentarer, og i selve utvelgelsen av hva som skal med av den intervjuedes uttalelser. Normalt vil det være den intervjuede som har opphavsretten til sine uttalelser. Som utgangspunkt står det også enhver fritt å gjengi hva et intervjuobjekt har uttalt i et annet medium, jf. Grunnloven § 100 (ytringsfriheten).

Opphavsretten gjelder bare så langt som den individuelle skapende innsatsen rekker. Ved bruk av utsnitt eller deler av et åndsverk, oppstår det spørsmål om hvor mye som kan gjengis før opphavsretten er overtrådt.

Det er ikke bare fremstilling av identiske eksemplarer som er beskyttet, men også fremstilling av verket i endret skikkelse, jf. åndsverkloven § 3 fjerde ledd. Dette er ikke til hinder for at verket brukes til frembringelse av et nytt selvstendig åndsverk, jf. åndsverkloven § 6 andre ledd.

Formålet med loven er angitt i § 1. I bokstav b fremgår at formålet blant annet er å «avgrense rettighetene med sikte på å ivareta en rimelig balanse mellom rettighetshavernes interesser på den ene siden og brukernes og allmennhetens interesser på den andre siden, slik at åndsverk og nærstående prestasjoner og arbeider kan brukes der dette ut fra samfunnsmessige hensyn er rimelig, som bruk innen det private området og av hensyn til informasjons- og ytringsfriheten».

Åndsverkloven kapittel 3 har regler som gjør unntak fra – avgrenser – opphaverens enerett. Sentralt i saken her er rekkevidden av sitatretten i § 29 og unntaket for omtale av dagshending i § 36 første ledd, jf. også ytringsfriheten etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10.

Konkret vurdering

Ankemotpartene, Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard, produserte høsten 2022 podkasten Fængselspodden. De var på det tidspunktet journaliststudenter ved Nord Universitet. I episoden 9. november 2022 intervjuet de en innsatt i Bodø fengsel, «Mads», som var domfelt for blant annet brannstiftelse. I podkasten fortalte han innledningsvis at han i mai 2020 var til stede under en eksplosjonsbrann i en bolig på Mørkved i Bodø. Han

fortalte blant annet om denne hendelsen, om flukt fra politiet, rus, at han ikke var farlig for «normale folk», men «veldig farlig for andre kriminelle» mv.

Bodø Nu hadde dekket ildspåsettelsen i en rekke artikler fra 24. mai 2020. Dommen var omtalt i en artikkel 23. april 2021. Den omtvistede artikkelen 29. november 2022 hadde overskriften «– Kjente på en lettelse da jeg ble pågrepet». I artikkelen fremgår at «hovedmannen» bak brannen i et intervju med «Fengselspodden» hadde fortalt kort om det som hadde skjedd. Som det fremgår av tingrettens redegjørelse for sakens bakgrunn innledningsvis, tok Staberg og Lillegaard kontakt med Bodø Nu i e-post 30. november 2020 der de blant annet skrev at de reagerte «sterkt på at dere verken har kreditert oss eller Nettopp. Det finnes heller ingen dyplenke til produktet. Dere fremstiller det derimot som om det er deres eget produkt, noe vi anser som svært useriøst».

Bodø Nu tilføyde etter det opplysning i artikkelen om at Fengselspodden «produseres av journaliststudentene ved Nord universitet». Lagmannsretten kommer tilbake til spørsmålet om Staberg og Lillegaard er tilstrekkelig kreditert.

Ved spørsmålet om det foreligger et opphavsrettslig inngrep, må det foretas en sammenligning av de to verkene. Sentrale momenter vil være hvor store likhetstrekkene er, og om essensielle vernede elementer i podkasten gjenfinnes i artikkelen.

Bodø Publishing AS har anført at artikkelen ikke inneholder gjengivelse av opphavsrettslige vernede deler av podkasten, og i den grad den gjør det, er det tale om minimale elementer som ikke rammes av opphavsretten, jf. *de minimis non curat lex*-prinsippet. Det er videre anført at ankemotpartene ikke har påvist hvilke elementer i podkasten som har verkshøyde og som Bodø Nu har gjengitt.

Staberg og Lillegaard har fremlagt en transkribering av podkasten der de har markert ord og uttrykk som går igjen i Bodø Nus artikkel, samt fortellerstemmen som er gjengitt i artikkelen. De har også vist til at et bevisst fortellergrep som å endre fra preteritum til presens, gjenfinnes i artikkelen. Likheten består blant annet i at ord og deler av setninger går igjen i artikkelen, utsagn i artikkelen er fremstilt som sitat av noe «Mads» skal ha sagt, mens det er fortellerstemmen som sa det. Staberg og Lillegaard har vist til at det fremstår som om Bodø Nu har intervjuet «Mads». Bodø Nu bruker også pseudonymet «Mads» som de hadde funnet på. Komposisjonen i artikkelen og podkasten er etter deres syn også påfallende like.

Lagmannsretten bemerker at podkasten «som sådan» ikke er et åndsverk etter åndsverkloven § 2 andre ledd. De delene/elementene av innholdet som har verkshøyde, omfattes av opphavsretten, og av de elementene/delene har ankemotpartene opphavsrett til det de selv har skapt. Opphavsretten verner ikke ideer og informasjon – bare form.

Intervjuobjektets ytringer er ikke vernet. Bodø Nus gjengivelse av det «Mads» forutsetningsvis skal ha uttalt i intervjuopptaket, er ikke kopi av ankemotpartenes åndsverk. Avisen har heller ikke kopiert hele eller vesentlige deler av intervjuet. De rent faktiske opplysningene om brannen og det «Mads» ble dømt for, dommen mv., er heller ikke vernet. Dette er også opplysninger som Bodø Nu hadde skrevet om en rekke ganger tidligere, noe det er vist til i artikkelen. Teksten vil da kunne bli lett gjenkjennelig, uten at det i seg selv innebærer en krenkelse av opphavsretten. Lagmannsretten er heller ikke enig med ankemotpartene i at det fremstår som om Bodø Nu selv har intervjuet «Mads».

Det er bare en svært liten del av podkasten som er gjengitt eller sitert i artikkelen. Deler av artikkelen er ikke fra podkasten, men gjengivelse av opplysninger Bodø Nu selv har publisert tidligere. Podkasten i transkribert form var på ca. 10 000 tegn (1900 ord), og hele artikkelen var ca. 3 800 tegn (520 ord).

Som ankende part og partshjelper Norsk Redaktørforening har vist til, er det pressens rolle å formidle informasjon om det som faktisk skjer. Det omfatter også å omtale og gjengi informasjon som kommer frem i andre medier. Dette er betegnet som «det journalistiske økosystemet». Det er i saken her dokumentert utstrakt praksis med gjengivelse av informasjon fra andre medier.

Lagmannsretten trenger ikke ta endelig stilling til om artikkelen gjengir opphavsrettslige vernede deler – og i så fall omfang – fordi retten har kommet til at den eventuelle bruken av elementer som er underlagt ankemotpartenes opphavsrett, uansett er innenfor sitatretten etter åndsverkloven § 29 og fribruksreglene i § 36 første ledd, jf. også ytringsfriheten etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10.

Ytringsfriheten veier tungt i saken, jf. også formålsbestemmelsen i åndsverkloven § 1 bokstav b, jf. også Prop. 104 L (2016–2017) punkt 2.7 på side 19 der det fremgår at «[d]epartementet anser at forslaget til ny åndsverklov ivaretar både vernet av opphavsretten og andre grunnleggende rettigheter som ytringsfriheten». Bestemmelsene må derfor tolkes i lys av ytringsfriheten.

Det følger av åndsverkloven § 29 at det er «tillatt å sitere fra et offentlig verk i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger».

Det er åpenbart utstrakt sitering i aviser mv. av det andre medier har formidlet – noe bevisførselen som nevnt også har vist. I Rt-2010-366 (Brent av frost) avsnitt 37 heter det blant annet:

Det er først grunn til å understreke sitatrettens store prinsipielle og praktiske betydning. Som nevnt i forarbeidene til åndsverkloven av 1961, er sitatretten en selvsagt innskrenkning i opphavsmannens absolutte rett, og den har stor betydning i

flere sammenhenger, blant annet for pressen som organ for informasjon og offentlig meningsutveksling, jf. Ot.prp.nr.26 (1959-60) side 37.

I Prop. 104 L (2016-2017) punkt 5.6.5 på side 133 under departementets vurderinger uttales:

Når det gjelder presseorganenes innspill om at sitatregelen må tolkes i lys av ytringsfriheten, viser departementet til at sitatrettens sentrale formål nettopp er å ivareta hensynet til ytringsfriheten, herunder medias viktige rolle på området. Dette understrekes av at sitatretten allerede i tidlige forarbeider ble ansett for å være av «stor betydning for pressen som organ for informasjon og offentlig meningsutveksling» og blant de reglene i åndsverkloven som ivaretar «Publisitetsinteressen», jf. punkt 2.7 og Ot.prp.nr.26 (1959–1960) s. 60. Sitatrettens betydning for pressen er også fremhevet i rettspraksis hvor det understrekes at det sentrale formålet med sitatregelen er «å sikre den alminnelige diskusjonsfrihet og meningsutveksling», jf. Rt-2010-366 (Brent av frost).

Sitatretten er en «rettslig standard som kan ta hensyn til samfunnsutviklingen og en rimelig bransjepraksis», jf. merknadene til bestemmelsen i proposisjonen kapittel 14. I Rognstad, Opphavsrett, 2. utgave 2019, side 317 uttales det om kravet til god skikk:

Den målestokk standarden i § 29 viser til, kan ikke være upåvirket av hva som er blitt *vanlig* i samfunnet – selv om det på ingen måte skal antydes at all skikk er god skikk. Som påpekt ovenfor i 10.2 har god skikk-kravet to aspekter – dels å sanksjonere en rådende sedvane, dels å fremme en slik på områder der man ikke har etablert noen god skikk. [...] Om det ikke kan settes likhetstegn mellom slike normer og lovens krav om at sitatet skal være i samsvar med god skikk, er det all grunn til å tillegge de etiske normene stor betydning ved fastleggningen av innholdet i god skikk-standard.

Vær Varsom-plakaten fastsetter etiske normer for pressen. Punkt 3.7. angir at «[k]ilder skal gjengis korrekt. Pressen har plikt til å gjengi meningsinnholdet i det som brukes av intervjuobjektets uttalelser. Ingen kilder har krav på å bli gjengitt i sin helhet». Etter Vær Varsom-plakaten punkt 4.4. andre setning er det «god presseskikk å oppgi kilden når opplysninger er hentet fra andre medier».

I HR-2022-1113-A avsnitt 81 heter det om betydningen av at behandlingen er i tråd med god presseskikk:

Ettersom etiske normer står sentralt i vurderingen av hva som skal regnes som god skikk, ligger det nær å se hen til kravene til god presseskikk, jf. Rt-2009-265 Memo avsnitt 60. Dersom bruken av fotografiene er i tråd med god presseskikk, vil det tale for at også lovens vilkår er oppfylt. Også på dette punkt skal domstolene vise en viss varsomhet med å overprøve redaksjonelle vurderinger.

Lagmannsretten kan ikke se at siteringen i saken her er i strid med kravene til god skikk og det som følger av Vær Varsom-plakaten. Artikkelen viser til Fengselspodden, og til at

«Mads» hadde forklart seg for ankemotpartene. Det kan ikke være avgjørende om det er direkte eller indirekte sitat i artikkelen. Det har vært noe bevisførsel omkring bruken av anførselstegn eller sitatstrek, og at det ved bruk av anførselstegn angivelig skal være ordrett, mens meningsinnholdet skal være riktig ved sitatstrek. I saken her har for eksempel overskriften på artikkelen sitatstrek «– Kjente på en lettelse da jeg ble pågrepet». Dette sa en av journalistene i Fængselspodden. Det kan etter lagmannsrettens syn ikke kreves at det skal gjengis som «sier Mads til» osv.

Lagmannsretten kan heller ikke se at det er en slags bransjenorm at det ikke skal være mer enn tre sitater. Riktig nok uttalte journalistene Backe-Owe og Schjesvold seg i den retning. Lagmannsretten viser her til forklaringen fra ansvarlig redaktør i VG, Gard Steiro, om at det ikke er en regel om antall sitater. Ifølge Steiro berodde vurderingen på om det som ble sitert/gjengitt, hadde nyhetsverdi.

Ut fra bevisførselen kan lagmannsretten ikke se at det er tale om sitering som ikke er i tråd med det som må anses som etablert praksis og god skikk. En eventuell bruk av venede elementer i Fængselspodden vil derfor under enhver omstendighet falle inn under sitatretten i åndsverkloven § 29.

Etter lagmannsrettens mening omfattes gjengivelsene også av åndsverkloven § 36 første ledd som fastsetter at:

Et verk som inngår i en dagshending kan ved medias omtale av dagshendingen gjengis i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger.

Om vilkåret «dagshending» heter det i HR-2022-1113-A avsnitt 56:

Ordet «dagshending» gir ikke noen presis anvisning på hva som kreves. Som det er pekt på i Diana Ross-dommen indikerer imidlertid sammenstillingen av «dags» og «hending» at det siktes til nyheter i form av dagsaktuelle saker. I Prop.104 L (2016–2017) side 148 er formålet med regelen beskrevet slik:

«Begrunnelsen for bestemmelsen er pressens behov for å kunne gjengi verk på kort varsel, noe som gjør innhenting av forhåndssamtykke upraktisk.»

Det er ikke krav om at det skal være tidsnød knyttet til å innhente samtykke, jf. dommens avsnitt 61 flg. I avsnitt 66 og 67 heter det:

Spiegel Online-saken taler slik jeg ser det med tyngde for at § 36 andre ledd ikke kan begrenses til kun å gjelde dekningen av nylige hendelser, som må skje så raskt at det er umulig eller upraktisk å be om samtykke før et fotografi som knytter seg til hendelsen publiseres. Også undersøkende journalistikk, som typisk går over lengre tid og hvor det er avdekking av forhold av samfunnsmessig betydning som er formålet, må etter omstendighetene kunne omfattes. Særlig der det er tale om kritisk

journalistikk vil det å kreve forhåndssamtykke kunne legge begrensninger på det journalistiske innholdet og være til hinder for at saken i sin fulle bredde kan formidles til offentligheten innen rimelig tid, jf. Spiegel Online saken avsnitt 71 og 74.

Hvor grensen for «dagshending» etter dette må trekkes, beror dermed også på hvor sterkt hensynet til informasjons- og ytringsfriheten gjør seg gjeldende. Gjelder saken spørsmål av stor allmenn interesse og betydning, veier ytringsfriheten tungt. Jeg viser til Ytringsfrihetskommisjonens uttalelser om dette i NOU 1997:27 side 136. [...]

Det er særlig fra partshjelper Norsk Journalistlag anført at Fængselspodden er featurejournalistikk, som er en særskilt sjanger enten i tekst eller lyd. Det gir den et særpreg som bidrar til å forsterke vernet. Det er også anført at § 36 sjelden vil være aktuell ved denne type journalistikk. Lagmannsretten kan ikke se at det er grunnlag for å skille mellom featurestoff og mer ordinære nyhetsartikler ved vurderingen etter åndsverkloven § 36. Steiro forklarte at det avgjørende ikke var formen eller om det var podkast, men nyhetsverdien. Et eksempel på dette som ble trukket frem, er intervjuet med Stein Lier Hansen i en podkast produsert av Lothepus og Petter Pilgaard som E24 siterte fra, og også VG også brukte.

Bodø Nu hadde hatt en bred dekning av ildspåsettelsen og brannen. Det var også en debatt mellom naboer og kommune om boligpolitikk, om bomiljøet og hvem som bodde der, barn var engstelige mv. Det at «Mads» snakket ut for første gang, må etter lagmannsrettens syn anses som en «dagshending» etter åndsverkloven § 36. Hensynet til informasjons- og ytringsfriheten gjør seg gjeldende, og «Mads'» uttalelser om eget liv, det som skjedde, at det var knyttet til narkotikagjeld mv., er noe en lokalavis må kunne dekke.

Lagmannsretten kan heller ikke se at det er sitert og gjengitt fra podkasten ut over det som var formålet – å formidle en nyhet som hadde allmenn interesse i det området som Bodø Nu dekker.

Etter lagmannsrettens syn er det heller ikke grunnlag for å legge en annen norm til grunn for vurderingen av hva som omfattes av avgrensingsreglene i åndsverkloven § 29 og § 36 første ledd, enn det som følger av «god skikk» i bransjen, fordi det er tale om en podkast som to studenter har publisert på Spotify. Det er ikke fremkommet noe som underbygger at det gjelder en annen vurdering av hva som anses som «god skikk» ved gjengivelse i slike tilfeller.

Spørsmålet etter dette er om Staberg og Lillegaard er kreditert i samsvar med åndsverkloven § 5. Det følger av bestemmelsen at «opphaveren har krav på å bli navngitt slik som god skikk tilsier». Dette forutsetter at det er tale om gjengivelse av et åndsverk, selv om det etter det som er opplyst, anses som presseetisk god skikk å kreditere det mediet som brakte informasjonen først.

Etter lagmannsrettens syn er Staberg og Lillegaard under enhver omstendighet navngitt i samsvar med «god skikk». Det ble vist til «Fengselspodden», og dagen etter ble det tilføyd «som produseres av journaliststudentene ved Nord universitet». Dette er i samsvar med «god skikk». Det er tilstrekkelig og i samsvar med praksis at det vises til mediet – her Fengselspodden. Det er ikke krav om at det skal tas inn en lenke. At NRKs retningslinjer bestemmer det, kan ikke utledes til at det ikke er i samsvar med god skikk, om det ikke gjøres. NRK har særlig ansvar som allmennkringkaster, og lagmannsretten legger til grunn at en lenke er uttrykk for «best practice». En lenke tas også inn av hensyn til leseren/brukeren.

Det foreligger etter dette ingen krenkelse av åndsverklovens bestemmelser.

Foreligger det brudd på markedsføringsloven § 25?

Staberg og Lillegaard har subsidiært gjort gjeldende at det foreligger brudd på bestemmelsen i markedsføringsloven § 25 om god forretningsskikk. Bestemmelsen fastsetter at det i næringsvirksomhet ikke må foretas handling som strider mot «god forretningsskikk næringsdrivende imellom».

Det er anført at Bodø Nus bruk av Fengselspodden har fratatt dem muligheten til å utnytte den kommersielt, og at Bodø Nu har brukt Fengselspodden og tjent penger på den.

Tore Lunde, Norsk lovkommentar, Gyldendal Rettsdata, note 139 (sist hovedrevidert 20. desember 2023) uttaler om bestemmelsen:

God forretningsskikk-standarden er en utpreget rettslig standard, som i motsetning til rettsregler med fastere innhold gir anvisning på en mer skjønnsmessig bedømmelse. Rettslige standarder skal sikre en viss fleksibilitet i rettsanvendelsen, slik at endringer i samfunnsutviklingen kan fanges opp gjennom den konkrete skjønnsutøvelsen, uten at det er nødvendig med nye lovbestemmelser. Selv om bestemmelsen etterlater et relativt vidt spillerom for skjønn, gir den samtidig også et direktiv om utøvelsen av skjønn, idet de henviser til normene for god forretningsskikk. Spørsmålet om hva god forretningsskikk krever, innebærer at oppfatninger i næringslivet av hvilke normer som gjelder, vil kunne gi viktige bidrag for skjønnsutøvelsen.

Reglen om god forretningsskikk kan supplere beskyttelsen etter åndsverkloven. I Rt-1998-1315 (Norges-Is-dommen) heter det om anvendelsen generalklausulen når det gjelder spesialbestemmelser (side 1322):

Vurderingstemaet vil primært være om det foreligger elementer i saken som ikke fanges opp av vedkommende spesialbestemmelse, og som hensynet til sunn konkurranse tilsier bør gis et vern som går ut over det som følger av spesialbestemmelsen. I denne sammenheng er det et sentralt moment i hvilken

utstrekning spesialbestemmelsen kan anses uttømmende å regulere den aktuelle situasjonen, [...].

Lagmannsretten mener at det ikke foreligger brudd på markedsføringsloven § 25. Det er ikke tale om en urimelig utnyttelse av innsatsen og arbeidet til Staberg og Lillegaard, og det er i saken her ikke tale om en situasjon der det er behov for et vern som går ut over det som følger av åndsverklovens bestemmelser. Lagmannsretten har ovenfor kommet til at Bodø Nus artikkel er innenfor ytringsfriheten og åndsverkloven. Hensynet til ytringsfriheten veier tungt i saken her, og artikkelen er i samsvar med de regler, den praksis og «god skikk» som gjelder i bransjen. Bodø Nus artikkel er således ikke i strid med «god forretningsskikk».

Bodø Publishing AS skal etter dette frifinnes, og det er da ikke grunnlag for erstatning. Den avledede anken har således ikke ført frem.

Sakskostnader

Bodø Publishing AS har vunnet saken og har som utgangspunkt krav på å få erstattet sine sakskostnader både for tingretten og lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-2 første og andre ledd, jf. også § 20-9 andre ledd. Saken har ikke budt på tvil. Det foreligger heller ingen slike tungtveiende grunner som gjør det rimelig at Staberg og Lillegaard helt eller delvis fritas for omkostningsansvar for ting- eller lagmannsrett etter § 20-2 tredje ledd.

Advokat Wessel-Aas har krevd sakskostnader for lagmannsretten med 310 562 kroner, hvorav 306 562 kroner er salær og 4 000 er utlegg. I tillegg kommer rettsgebyr med 34 479 kroner.

Sakskostnadene for tingretten var 156 208 kroner, hvorav 152 000 var salær og 4 208 var utlegg.

Det er ikke innvendinger til oppgaven. Lagmannsretten mener at kostnadene er nødvendige, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd, og legger oppgavene til grunn.

Dommen er enstemmig.

Dommen er avsagt etter lovens frist grunnet ferieavvikling og arbeidsbyrde.

DOMSSLUTNING

1. Bodø Publishing AS frifinnes.
2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard – én for begge og begge for én – til Bodø Publishing AS 345 041 – trehundreogførtifemtusenogførtien – kroner innen to uker fra dommens forkynnelse.
3. I sakskostnader for tingretten betaler Marie Staberg og Embla Viktoria Rostad Lillegaard – én for begge og begge for én – til Bodø Publishing AS 156 208 – etthundreogfemtisekstusentohundreogåtte – kroner innen to uker fra dommens forkynnelse.

Marit Bjørånesset Frogner

Marianne Vollan

Axel Slettebøe

Dokument i samsvar med undertegnet original.
Signert elektronisk, Kristian Lorentzen

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klar sannsynlighetsovervekt for at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klar sannsynlighetsovervekt for at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.